

2017-05-17

Handläggare
Tomas Nitzelius
08-508 260 42

Till
Trafiknämnden
2017-06-15

Revidering av miljökrav vid upphandling av entreprenader. Lägesrapport

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden godkänner lägesrapporten rörande kontorets arbete med revidering av miljökrav vid upphandling
2. Trafiknämnden uppdrar åt kontoret att remittera förslaget till nämnder och bolag som blir berörda av de reviderade miljökraven.
3. Trafiknämnden förklarar ärendet för omedelbart justerat.

Jonas Eliasson
Förvaltningschef

Ted Ell
Avdelningschef

Sammanfattning

Trafikkontoret har i samarbete med Göteborgs stad, Malmö stad och Trafikverket arbetat fram ett förslag till revidering av de miljökrav vid upphandling av entreprenader som staden beslutade om 2012. Det reviderade förslaget omfattar krav på systematiskt miljöarbete, miljöplan, drivmedel utsläppskrav på fordon, arbetsmaskiner, material och kemiska produkter samt klimatkrav. Förslaget innebär en anpassning till förändrade omvärldskrav, teknikutveckling och anpassning till miljö- och klimatmål på EU, nationell och lokal

Trafikkontoret
Stadsmiljö

Fleminggatan 4
Box 8311
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 260 42
Växel 08-508 272 00
tomas.nitzelius@stockholm.se
trafikkontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
stockholm.se

nivå. Samtidigt är det en del av processen där kravnivåer höjs stegvis för att beställare och entreprenörer ska kunna anpassa sig till nya krav.

Enligt den tidplan som finns för arbetet kommer kontoret och övriga ingående parter att skicka ut förslaget på remiss för att sedan behandla inkomna synpunkter och därefter redovisa det slutgiltiga förslaget till trafiknämnden för beslut. Detta beräknas ske under oktober-november 2017.

Bakgrund

Staden har sedan 1997 utnyttjat möjligheten att ställa miljökrav vid upphandling av entreprenader efter initiativ från dåvarande gatu- och fastighetsnämnden och i samarbete med Göteborgs- och Malmö stad. De senaste miljökraven beslutades av trafik- och renhållningsnämnden 2011-12-15 och fastställdes av kommunfullmäktige 2012-04-02.

De gemensamma miljökraven utgör en del i uppfyllandet av de miljö- och klimatmål som staden har beslutat om. Införandet av klimatkrav i upphandlingar kan ses som ett viktigt steg på vägen mot ett fossilbränslefritt Stockholm där entreprenadbranschen är inkluderad. Detta är också en av de aktiviteter som beslutats i stadens strategi för ett fossilbränslefritt Stockholm.

Under 2016 har arbetet med revidering av miljökraven påbörjats för att anpassa kraven till förändrade omvärldskrav, teknikutveckling och anpassning till miljö- och klimatmål på EU, nationell och lokal nivå. Samtidigt är det en del av processen där kravnivåer höjs stegvis för att beställare och bransch ska ha möjlighet att kunna anpassa sig till högre kravnivåer.

Möjlighet att lämna synpunkter på underlaget har givits i workshops med branschen och berörda centrala myndigheter samt avstämningar med experter där synpunkter och idéer har inhämtats, fångats upp och diskuterats. Deltagare har varit representanter från branschorganisationer, entreprenörer samt centrala myndigheter såsom Upphandlingsmyndigheten. Synpunkter som framkommit i workshops och som inkommit skriftligen har följts upp och inarbetats där så har varit motiverat. Ett informationsmöte med större upphandlande förvaltningar och bolag i staden och miljöförvaltningen kommer att hållas den 8 juni.

I arbetet har förutom representanter från de tre städerna även Trafikverket deltagit. Detta innebär att miljökraven får ett stort

genomslag och omfattar entreprenadupphandlingar på storleksordningen 50-250 Mdkr per år.

Förslag till reviderade krav

I de reviderade kraven föreslås klimatkrav på drivmedel och klimatprestanda för betong och cement samt stål föras in som skarpa krav vilket inte tidigare har ingått. Ett klimatkrav för asfalt är under beredning. Krav på innehåll av kemikalier i material läggs till liksom generellt ökade krav på planering och redovisning.

I övrigt sker en anpassning till kommande krav på utsläppsklasser inom EU samt skärpning av de befintliga kraven för att sträva mot de mål som beställarorganisationerna har.

En förutsättning för att reella miljöförbättringar ska uppnås är att miljökraven följs upp och kontrolleras med avseende på de krav som ställs. Det handlar givetvis om att arbeta på lika villkor och det ska inte löna sig ekonomiskt att inte efterkomma de utfästelser som gjorts.

Analys

Arbetet har resulterat i bifogat förslag till kravspecifikation som föreslås ingå i förfrågningsunderlag eller motsvarande upphandlingsdokument. Det är viktigt att notera att kraven utgör grundkrav, en gemensam lägstanivå, till vilka ytterligare krav kan läggas beroende på vilken entreprenad eller objekt som upphandlas. Den vägledning som hör till kraven där syftet med kraven, dess tillämpning och uppföljning närmare beskrivs och förklaras, kommer att revideras utifrån hur det slutliga förslaget formuleras.

Gruppen anser att dokumenten tillsammans utgör ett viktigt stöd för både beställare och entreprenörer när kraven tillämpas i upphandlingar. Att kraven är gemensamma för de ingående parterna och att de utgör ett samlat kravdokument för miljökrav är en styrka. De bidrar till att förenkla kravställandet och uppfyllandet av dessa för beställarorganisationerna och de entreprenörer som lämnar anbud.

Process och tidplan

Enligt tidplanen ska en remissversion skickas ut från arbetsgruppen till branschorganisationer och nationella aktörer i juni. Respektive stad ombesörjer remissutskick till berörda nämnder och bolag. Bifogade två dokument utgör remissmaterialet men det är i första hand det egentliga kravdokumentet som ska behandlas av remissinstanserna.

Redovisning och förslag till beslut om slutlig kravspecifikation i respektive ansvarig nämnd i städerna planeras till hösten 2017 och därefter i kommunfullmäktige varpå kraven kan tillämpas av berörda nämnder och bolag i staden.

Beslut av Trafikverkets generaldirektör beräknas kunna fattas parallellt med städerna. Preliminärt är ambitionen att kraven ska kunna träda i kraft i upphandlingar som sker fr.o.m. den 1 januari 2018.

Enligt tidplanen för projektet sker remissbehandlingen juni till september. Därefter sker eventuella justeringar av beställargruppen med hänsyn till inkomna relevanta synpunkter. Ett nytt förslag läggs enligt planen fram under oktober 2017 i ansvarig nämnd i respektive stad. I enlighet med tidigare miljökrav planeras därefter för beslut i kommunfullmäktige så att stadens samtliga entreprenadupphandlingar sedan kommer att omfattas av miljökraven. Detta beräknas ske hösten/vintern 2017, vilket innebär att kraven kan komma att gälla i staden från 2018.

Trafikverket förväntas fastställa kraven under hösten 2017 men det ska ske samordnat med besluten i städerna.

Trafikkontorets förslag

Trafikkontoret föreslår att trafiknämnden godkänner denna lägesrapport och förslag till remissbehandling av 2017 års miljökrav vid upphandling av entreprenader.

Slut

Bilagor

1. Förslag till kravspecifikation
2. Motivbilaga förändringar
3. Vägledning till gällande krav
4. Sändlista för remissen